ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Κάποτε πια, η κοπέλα, κουρασμένη από την πολλή ορθοστασία, ζήτησε από τη θεία (της) να της παραχωρήσει για λίγο τη θέση (της). Τότε η Καικιλία είπε στην κοπέλα: «εγώ πρόθυμα σου παραχωρώ τη θέση μου». Λίγο καιρό αργότερα η πραγματικότητα επιβεβαίωσε αυτό το λόγο. Διότι η Καικιλία πέθανε, την οποία, όσο έζησε, ο Μέτελλος αγάπησε πολύ· έπειτα αυτός παντρεύτηκε την κοπέλα.

Στους τυράννους, όμως, δείχνουν (οι γύρω τους) υποκριτικό σεβασμό, τουλάχιστον για κάποιο χρονικό διάστημα. Αν, όμως, τυχαία πέσουν, όπως συμβαίνει συνήθως, τότε γίνεται κατανοητό πόσο τους έλειπαν οι φίλοι. Αυτό είναι εκείνο που λένε ότι είπε ο Ταρκύνιος, όταν ήταν εξόριστος: «τότε κατάλαβα ποιους είχα πιστούς φίλους, ποιους άπιστους (ψεύτικους), όταν δε μπορούσα πια να ανταποδώσω την ευγνωμοσύνη ούτε στον ένα ούτε στον άλλον».

Οι φιλόσοφοι πιστεύουν ότι ο κόσμος κυβερνιέται από τη βούληση των θεών· νομίζουν ότι αυτός είναι κάτι σαν πόλη και πολιτεία κοινή ανθρώπων και θεών κι ότι ο καθένας ξεχωριστά από εμάς είναι μέρος αυτού του κόσμου· από αυτό το δεδομένο συνεπάγεται από τη φύση να βάζομε το γενικό καλό πάνω από το ατομικό. Διότι, όπως οι νόμοι βάζουν την γενική ευημερία πάνω από την ευημερία του κάθε ατόμου ξεχωριστά, έτσι ο άνθρωπος ο σωστός κι ο σοφός κι αυτός που υπακούει στους νόμους φροντίζει περισσότερο για την ευημερία του συνόλου παρά για την ευημερία ενός οποιουδήποτε ατόμου ή τη δική του.

2.α. moris, dicta, tempora, neutri, partes/-is

2.β. i. sedum, ii. libentiora, iii. matrimonii/-I, iv. egentissimos, v. exulantium, vi. communi, vii. vestrarum, viii. dive, deus (dee), ix. Uni

3.α. i. cede – cedito, ii. confirmaverimus, iii. ductus est, iv. cultos esse, v. laturi fuerunt/-ere, vi. possunt, vii. regereris/-re, viii. anteponimini, ix. consulturum esse

3.β. mori, moritura esse, mortua esse, mortua fore
Parendi

4.α. mora: απρόθετη οργανική αφαιρετική του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου, επιρρηματικός προσδιορισμός στο fessa
standi: γενική γερουνδίου που χρησιμοποιείται ως συμπλήρωμα (γενική αντικειμενική) στο mora
puellae: (έμμεσο) αντικείμενο στο dixit
simulatione: απρόθετη οργανική αφαιρετική του τρόπου, επιρρηματικός προσδιορισμός στο coluntur
amicorum: γενική ως συμπλήρωμα (γενική αντικειμενική) στο inopes
exulantem: επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο Tarquinium: (υποκείμενο και του απαρεμφάτου dixisse), η οποία λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο απαρέμφατο dixisse
communem: κατηγορηματικός προσδιορισμός στα urbem civitatem
legibus: δοτική ως συμπλήρωμα (αντικείμενο) στην ουσιαστικοποιημένη μετοχή parens

4.β. «cum iam neutris gratiam referre poteram: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον χρονικό cum κι εκφέρεται με οριστική, διότι εκφράζει μόνο το χρόνο, και, συγκεκριμένα, με οριστική Παρατατικού (poteram) για το παρελθόν. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο intellexi
«ut communem utilitatem nostrae anteponamus»: δευτερεύουσα ουσιαστική συμπερασματική πρόταση, η οποία λειτουργεί ως επεξήγηση στη δεικτική αντωνυμία illud που προηγείται. Εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο ut, διότι το περιεχόμενό της είναι καταφατικό, κι εκφέρεται με υποτακτική, διότι στη λατινική το αποτέλεσμα θεωρείται μια υποκειμενική κατάσταση, και, συγκεκριμένα, με υποτακτική Ενεστώτα (anteponamus), διότι εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (consequitur: οριστική Ενεστώτα) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον. Παρατηρείται ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, καθώς το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός κύριας και δευτερεύουσας) κι όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του.

5.α. ne is puellam in matrimonium duxerit

5.β. viventem
Η μετοχή είναι σε χρόνο ενεστώτα, για να δηλώνει το σύγχρονο

5.γ. inter nos consulemus

6.α. nostrum: γενική διαιρετική, ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός στο unum quemque
Ισοδύναμη μορφή: ex nobis (εμπρόθετη κυρίως αφαιρετική του διαιρεμένου όλου)

6.β. Hoc dictum paulo post rei ipsi confirmandum fuit
Η σύνταξη στην παθητική περιφραστική συζυγία είναι προσωπική, διότι το ενεργητικό ρήμα συντάσσεται σε αντικείμενο σε αιτιατική. Το γερουνδιακό τίθεται σε ουδέτερο, για να συμφωνεί με το υποκείμενο

6.γ. legibus omnium salus singulorum saluti anteponitur

7.α. Philosophi censuerant virum bonum et sapientem et legibus parentem consulere utilitati omnium

7.β. «mihi paulisper loco cedas/cede!»

Από το Φιλολογικό Τμήμα των Φροντιστηρίων Πουκαμισάς Ηρακλείου συνεργάστηκαν:
Σ. Αναγνωστάκη, Μ. Παγωμένου,
Χ. Πυργιανάκη, Κ.Χριστοδουλάκης